

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS POLICIJOS RĖMĖJŲ ĮSTATYMO NR. VIII-800 7, 11
IR 17 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai.

Lietuvos policijos generalinio komisaro 2021 m. liepos 29 d. įsakymu Nr. 5-V-578 „Dėl policijos rėmėjų veiklos organizavimo“ nustatyta, kad didžiausias leistinas policijos rėmėjų skaičius policijos įstaigose yra 1 421.

2024 m. birželio 1 d. duomenimis, Lietuvos policijoje yra 709 policijos rėmėjai.

Asmenys, siekiantys tapti policijos rėmėjais, privalo atitikti Lietuvos Respublikos policijos rėmėjų įstatymo 7 straipsnyje nustatytus reikalavimus, dalyvauti mokymuose ir išlaikyti egzaminą, kurį sudaro teorinė ir praktinė dalys. Tik po sėkmingo egzaminų išlaikymo asmuo gali dalyvauti policijos rėmėjų veikloje. Policijos rėmėjai, kurie nedalyvavo ar neišlaikė kvalifikacijos tobulinimo kursų egzaminų, neturi teisės dalyvauti policijos rėmėjų veikloje. Šiuo metu baigę mokymus egzaminus privalo išsilaikyti 135 policijos rėmėjai.

Dabar į policijos rėmėjų sąrašus įrašyti 574 policijos rėmėjai turi teisę atlikti savarankišką ar iš dalies savarankišką patruliavimą.

Lietuvos Respublikos Policijos rėmėjų įstatymo Nr. VIII-800 11 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu (toliau – Projektas) siūloma numatyti policijos rėmėjams garantuojamas biudžeto išmokas, taikant Lietuvos Respublikos Lietuvos šaulių sąjungos įstatyme numatyta kompensacijų ir sveikatos sutrikdymo atvejų mokėjimo tvarkos analogiją.

Policijos rėmėjų veikla, dirbant su policijos pajėgų vienetu, dažnai būna susijusi su didesnėmis rizikomis. Jie, kaip ir šauliai, susiduria su pavojingomis situacijomis, kurios gali sukelti sveikatos sutrikdymą ar net mirtį. Todėl būtina užtikrinti, kad policijos rėmėjai turėtų tinkamas socialines garantijas, jei jie nukentėtų vykdydami savo funkcijas.

Lietuvos šaulių sąjungos įstatymas jau numato kompensacijų sveikatos sutrikdymo atvejais mokėjimo sąlygas savo nariams, tačiau šiuo metu policijos rėmėjai, nors ir atlieka panašias funkcijas viešojo saugumo srityje, neturi analogiškų garantijų. Manome, kad policijos rėmėjams suteiktos analogiškos (kaip ir Lietuvos šaulių sąjungos nariams) kompensacijų sveikatos sutrikdymo atvejais mokėjimo sąlygos ne tik padidintų šių savanorių motyvaciją, bet ir užtikrintų vienodas sąlygas visiems piliečiams, kurie prisideda prie šalies saugumo ir tvarkos.

2024-11-07 šį įstatymo projektą registravo Lietuvos Respublikos Seimo narys Algirdas Stončaitis, tačiau projektas dar nebuvo svarstytas Lietuvos Respublikos Seime. Atsižvelgus į teikto įstatymo projekto Teisės departamento 2024-11-14 išvadą Nr. XIVP-4294, teikiamas naujas projekto variantas.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai.

Įstatymo projekto rengėja – Lietuvos Respublikos Seimo narė Agnė Jakavičiūtė-Miliauskienė.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai.

Šiuo metu galiojančiame Lietuvos Respublikos Policijos rėmėjų įstatymo Nr. VIII-800 11 straipsnyje nustatyta, kad Valstybė išmoka vienkartinę išmoką policijos rėmėjui, kuriam atliekant policijos rėmėjų funkcijas buvo padaryti kūno sužalojimai ir dėl jų nustatytas:

- 1) sunkus ar vidutinis neįgalumo lygis, – 60 bazinių socialinių išmokų dydžio;
- 2) lengvas neįgalumo lygis, – 40 bazinių socialinių išmokų dydžio.

Policijos rėmėjo, kuris žuvo atlikdamas policijos rėmėjų funkcijas, šeimos nariams (sutuoktiniui, nepilnamečiams vaikams (įvaikiams), vaikams, gimusiems po žuvusiojo mirties) ir nedarbingiems asmenims, kurie buvo žuvusiojo išlaikomi ar jo žuvimo dieną turėjo teisę gauti jo išlaikymą, išmokama lygiomis dalimis 120 bazinių socialinių išmokų dydžio vienkartinė išmoka.

Lietuvos Respublikos Policijos rėmėjų įstatymo Nr. VIII-800 11 straipsnyje nustatytos išmokos nemokamos, jeigu:

- 1) policijos rėmėjas žuvo ar susižalojo darydamas tyčinę nusikalstamą veiką;
- 2) policijos rėmėjo žuvimo ar susižalojimo priežastis buvo apsvaigimas nuo alkoholio, narkotinių ir kitų psichiką veikiančių medžiagų;
- 3) policijos rėmėjas nusižudė, kėsinosi nusižudyti ar tyčia susižalojo;
- 4) policijos rėmėjo žuvimo ar susižalojimo priežastis buvo transporto priemonės vairavimas neturint teisės ją vairuoti arba perdavimas vairuoti transporto priemonę asmeniui, apsvaigusiam nuo alkoholio, narkotinių ir kitų psichiką veikiančių medžiagų arba neturinčiam teisės ją vairuoti;
- 5) policijos rėmėjo sveikata sutriko ar jis mirė dėl ligos ar karo veiksmų ir tai nesusiję su policijos rėmėjų funkcijų atlikimu.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Lietuvos Respublikos Policijos rėmėjų įstatymo Nr. VIII-800 11 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu (toliau – Projektas) siūloma numatyti policijos rėmėjams garantuojamas biudžeto išmokas sveikatos sutrikdymo atvejais. Projektu siekiama įtvirtinti, kad policijos rėmėjui, kuris buvo sužalotas, susižalojo arba kurio sveikata buvo sutrikdyta atliekant policijos rėmėjo funkcijas, susijusias su didesniu pavojumi ar didesne rizika policijos rėmėjo gyvybei ar sveikatai, arba kurio sužalojimas, susižalojimas ar sveikatos sutrikdymas yra susijęs su jo funkcijų, susijusių su didesniu pavojumi ar didesne rizika policijos rėmėjo gyvybei ar sveikatai, atlikimu, išmokama vienkartinė kompensacija atsižvelgiant į dalyvumo lygį ir sveikatos sutrikdymo mastą:

- 1) dėl sužalojimo ar susižalojimo netekusiam 75–100 procentų dalyvumo – 46,55 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytos minimaliosios mėnesinės algos dydžio;
- 2) dėl sužalojimo ar susižalojimo netekusiam 60–70 procentų dalyvumo – 37,24 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytos minimaliosios mėnesinės algos dydžio;
- 3) dėl sužalojimo ar susižalojimo netekusiam 45–55 procentų dalyvumo – 27,93 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytos minimaliosios mėnesinės algos dydžio;
- 4) sunkaus sveikatos sutrikdymo atveju – 18,62 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytos minimaliosios mėnesinės algos dydžio;
- 5) apysunkio sveikatos sutrikdymo atveju – 13,97 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytos minimaliosios mėnesinės algos dydžio;
- 6) lengvo sveikatos sutrikdymo atveju – 9,31 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytos minimaliosios mėnesinės algos dydžio.

Policijos rėmėjui, kuris buvo sužalotas, susižalojo ar jo sveikata buvo kitaip sutrikdyta atliekant policijos rėmėjo funkcijas kitais, negu nurodyta šio straipsnio 1 dalyje, atvejais, atsižvelgiant į netekto dalyvumo ir sveikatos sutrikdymo lygį, išmokama ši kompensacija:

- 1) netekusiam 75–100 procentų dalyvumo – 23,28 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytos minimaliosios mėnesinės algos dydžio;
- 2) netekusiam 60–70 procentų dalyvumo – 18,62 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytos minimaliosios mėnesinės algos dydžio;
- 3) netekusiam 45–55 procentų dalyvumo – 13,97 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytos minimaliosios mėnesinės algos dydžio;
- 4) sunkaus sveikatos sutrikdymo atveju – 9,31 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytos minimaliosios mėnesinės algos dydžio;
- 5) apysunkio sveikatos sutrikdymo atveju – 6,99 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytos minimaliosios mėnesinės algos dydžio;
- 6) lengvo sveikatos sutrikdymo atveju – 4,66 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytos minimaliosios mėnesinės algos dydžio.

Policijos rėmėjo, kuris yra žuvęs ar jo mirties priežastis yra susijusi su policijos rėmėjų funkcijų, susijusių su padidėjusiu pavojumi ar padidėjusia rizika jo gyvybei ar sveikatai, atlikimu, arba kuris nužudytas dėl policijos rėmėjo statuso, šeimai per vienus metus nuo policijos rėmėjo mirties išmokama 93,1 mėnesio Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytos minimaliosios mėnesinės algos dydžio vienkartinė kompensacija.

Ši kompensacija išmokama lygiomis dalimis kiekvienam žuvusio policijos rėmėjo šeimos nariui ir išlaikytiniams, kurių globėju ar rūpintoju buvo paskirtas policijos rėmėjas ar jo sutuoktinis, sugyventinis (partneris).

Žuvusio policijos rėmėjo šeimos nariai, turintys teisę gauti šioje dalyje numatytą kompensaciją, yra jo vaikai (įvaikiai) (įskaitant vaikus, gimusius po policijos rėmėjo mirties), ne vyresni kaip 18 metų, taip pat vyresni vaikai (įvaikiai), kurie mokosi įregistruotose bendrojo ugdymo mokyklose ir statutinėse profesinio mokymo įstaigose pagal bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo programas grupinio mokymosi forma kasdieniu, neakivaizdiniu ir nuotoliniu mokymo proceso organizavimo būdais ar pavienio mokymosi forma savarankišku ir nuotoliniu mokymo proceso organizavimo būdais arba studijuoja aukštojoje mokykloje pagal nuolatinės formos studijų programas, ne vyresni kaip 24 metų, sutuoktinis, sugyventinis (partneris), tėvas (įtėvis) ir motina (įmotė).

Nustatytos išmokos nemokamos, jeigu:

- 1) policijos rėmėjas žuvo ar susižalojo, buvo sužalotas ar jo sveikata buvo kitaip sutrikdyta darant nusikalstamą veiką;
- 2) policijos rėmėjo žuvimo, sužalojimo, susižalojimo ar sveikatos sutrikdymo priežastis buvo apsvaigimas nuo alkoholio, narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų;
- 3) policijos rėmėjas nusižudė, kėsinosi nusižudyti ar tyčia susižalojo;
- 4) policijos rėmėjas žuvo, susižalojo, buvo sužalotas ar jo sveikata buvo kitaip sutrikdyta eismo įvykio metu, kai jis vairavo transporto priemonę neturėdamas teisės ją vairuoti arba perdavė ją vairuoti asmeniui, apsvaigusiam nuo alkoholio, narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų ar neturinčiam teisės ją vairuoti;
- 5) policijos rėmėjo sveikata sutrikdyta ar jis mirė dėl ligos ar karo veiksmų ir tai nesusiję su policijos rėmėjų funkcijų atlikimu;
- 6) policijos rėmėjo mirties arba susižalojimo priežastis buvo sąmoningas ir su funkcijų atlikimu nesusijęs saugumo taisyklių pažeidimas.

Taip pat numatoma, kad žuvusio policijos rėmėjo artimiesiems ar nukentėjusiam policijos rėmėjui išmokėta kompensacija regreso (atgręžtinio reikalavimo) tvarka būtų priteisiama iš žalą padariusio asmens Policijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos naudai.

Manome, kad siūlomos kompensacijų sveikatos sutrikdymo atvejais mokėjimo sąlygos ne tik padidintų policijos rėmėjų motyvaciją, skatintų pilietiškumą, bet ir užtikrintų vienodas socialines garantijas visiems piliečiams, kurie prisideda prie šalies saugumo ir tvarkos.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai nenumatoma.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

Įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai nenumatoma.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.
 Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Įstatymo projekto įgyvendinimui teisės aktų priimti nereikės.

10. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Įstatymo projektas parengti laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projekte neapibrėžiama naujų sąvokų.

11. Ar Įstatymo projektas atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas bei Europos Sąjungos dokumentus.

Įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų parengti, šių aktų metmenys.

Vyriausybė ar jos įgaliota institucija iki 2025 m. birželio 30 d. turės priimti šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais).

Per pastaruosius metus buvo sužeistas vienas policijos rėmėjas, tad policijos rėmėjų sveikatos sutrikdymo atvejai yra vienetiniai, todėl apskaičiuoti galimų išmokėti kompensacijų dydį yra sudėtinga. Preliminarus metinis papildomas lėšų poreikis 2024 m. birželio 1 d. policijos rėmėjų sąrašuose įrašytiems 709 rėmėjams galėtų būti apie 10 975,32 Eur. Įstatymo projekte taip pat numatoma, kad išmokėta kompensacija regreso (atgręžtinio reikalavimo) tvarka būtų priteisiama iš žalą padariusio asmens kompensaciją išmokėjusios institucijos naudai.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis.

Reikšminiai įstatymo projekto žodžiai „policijos rėmėjų socialinės garantijos“, „sužalojimas“, „susižalojimas“, „sveikatos sutrikdymas“, „netektas dalyvumas“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.

Teikia
 Seimo nariai